

Asia: SMDno-2015-1509; SM047:00/2015

Ehdotus siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi; työryhmän mietintö 8/2017

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi siviilitiedustelulainsäädäntöä koskevan työryhmän mietinnön (8/2017) johdosta. Maahanmuuttovirasto pitää työryhmän keskeisiä ehdotuksia ja niiden tavoitteita kannatettavina. Omaa toimialaansa sivuavien kohtien osalta Maahanmuuttovirasto kiinnitti huomionsa muutamaaan mietinnössä käytettyyn sanamuotoon sekä ehdotetun yhteistyön käytännön toteuttamiseen.

Nykytilaa kuvaavassa luvussa (s. 27) todetaan, että ”ulkomaalaisen maahantulon ja maassaolon edellytysten arvioinnin kannalta merkitystä on sillä, ettei ulkomaalaisen toiminnasta aiheudu vaaraa kansalliselle turvallisuudelle”. Kyseinen ilmaisu ei kuitenkaan täysin vastaa voimassa olevassa ulkomaalaislaissa käytettyä muotoilua. Sekä maahantulon edellytykseksi (UlkL 11 § 1 mom. 5 kohta) että oleskeluluvan myöntämisen yleiseksi edellytykseksi (UlkL 36 § 1 mom.) on säädetty se, ettei ulkomaalainen vaarana yleistä järjestystä tai turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita. Nykyisessä ulkomaalaislaissa ei siis käytetä ”kansallisen turvallisuuden” käsitettä maahantulon tai maassa oleskelun edellytysten arvioinnin yhteydessä.

Edelleen nykytilaa kuvaavassa luvussa (s. 44) todetaan suojelupoliisin ja Maahanmuuttoviraston yhteistyöstä, että se ”liittyy erityisesti maahantulon edellytysten selvittämiseen”. Tuo muotoilu antaa vaikutelman, että yhteistyötä tehtäisiin erityisesti tilanteissa, joissa ulkomailla oleva henkilö hakee ensimmäistä oleskelulupaa Suomeen saapuakseen. Käytännössä esiintyy kuitenkin jatkuvasti tilanteita, joissa suojelupoliisi ja Maahanmuuttovirasto tekevät yhteistyötä myös Suomessa jo olevien ulkomaalaisten maassa oleskelua koskevissa asioissa, kuten jatko-oleskeluluvan tai pysyvän oleskeluluvan myöntämistä harkittaessa. Suojelupoliisi voi siis antaa Maahanmuuttoviraston päätöksenteon tueksi lausuntoja myös asioissa, joissa on maahantulon sijaan kyse maassa oleskelun edellytysten arvioimisesta.

Varsinaisten lakiehdotusten osalta Maahanmuuttoviraston toimintaa sivuaa erityisesti ehdotettu poliisilain 5 a luvun 53 §, jossa säädettäisiin suojelupoliisin yhteistyöstä sotilastiedusteluviranomaisen ja muiden viranomaisten kanssa. Pykälän 2 momentin mukaan ”muut viranomaiset voisivat tarvittaessa avustaa suojelupoliisia siviilitiedustelussa”. Pykälän perustelujen (s. 224) mukaan tämä tarkoittaisi yhteistyötä esimerkiksi Tullin, Rajavartiolaitoksen, maahanmuuttoviraston tai viestintäviraston kanssa.

Yhteistyömahdollisuuden kirjaaminen lakiin on hyvä asia ja omiaan selkiyttämään muiden viranomaisten roolia sekä toimivaltaa siviilitiedusteluun liittyvissä asioissa. Ehdotettu muotoilu on kuitenkin varsin väljä eikä ehdotetussa pykälässä tai sen perusteluissa kovin tarkkaan avata, millaisia muotoja yhteistyöllä voisi käytännössä olla. Maahanmuuttoviraston näkemyksen mukaan yhteistyötä helpottaisi, jos laissa tai sen esitöissä tuotaisiin selkeämmin esiin, millaiseen toimintaan Maahanmuuttovirasto voisi käytännössä osallistua. Tällöin Maahanmuuttovirasto voisi myös paremmin varautua mahdolliseen yhteistyöhön.

Pyysalo Raimo

Kinnunen Janne
Maahanmuuttovirasto